

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Agjencia e Kosovës për Akreditim
Agencija Kosova za Akreditaciju
Kosovo Accreditation Agency

**ANALIZA TEMATIKE
E PROCESIVE TË
PËRFSHIRA
NË AKREDITIMIN/RIAKREDITIMIN E
PROGRAMEVE TË STUDIMIT**

**NJË SHQYRTIM I TRI VITEVE TË PROCESIVE TË AKREDIMIT TË NJË
PROGRAMI STUDIMOR (NË TË DYJA NIVELET, BAQELOR DHE MASTER)
NË TRI INSTITUCIONE PUBLIKE DHE NË TRI PRIVATE NË REPUBLIKËN E
KOSOVËS**

Prishtinë, prill 2024

Agjencia e Akreditimit e Kosovës
Kosovo Accreditation Agency
Agencija za Akreditovanje Kosova

Analiza tematike e proceseve të përfshira në Akreditimin/Riakreditimin e Programeve të Studimit

Një shqyrtim i tri viteve të proceseve të akreditimit të një programi studimor (në të dyja nivelet, baqelor dhe master) në tri institucione publike dhe në tri private në Republikën e Kosovës

Autore:
Dr. Kristina E. Austin

Të Fulbright Specialist Programi është a program e të SHBA Departamenti e Shteti me financimi me kusht nga të SHBA Qeveria dhe të administruara nga Botë Të mësuarit. Të opinionet, gjetjet dhe konkluzionet ose rekomandimet shprehur këtu janë ato të autorit dhe mos detyrimisht pasqyrim ato të Departamentit të shtetit.

World Learning
Education | Development | Exchange

Tabela e Përmbajtjes

Lista e Figurave	4
Lista e Tabelave	4
Pasqyra e Projektit	5
Koncepti i Projektit	5
Metodologjia	5
Klasifikimi i përputhshmërisë sipas fushës dhe standardit	9
1. Objektivat dhe administrimi:	10
2. Menaxhimi i cilësisë	11
3. Stafi akademik:	12
4. Përmbajtja e procesit arsimor	13
5. Studentët:	15
6. Hulumtimi:	16
7. Infrastruktura dhe burimet:	17
Përmbledhja: Standardet e mos-përputhshmërisë	19
Rekomandimet nga Raporti Përfundimtar sipas Fushës dhe Standardit	20
1. Misioni, Objektivat, dhe Administrimi	21
2. Menaxhimi i cilësisë	22
3. Stafi akademik	24
4. Përmbajtja e procesit arsimor	25
5. Studentët	26
6. Hulumtimi	27
7. Infrastruktura dhe Burimet	29
Përmbledhje: Rekomandimet e raportit përfundimtar të ekipit të jashtëm	30
Vrojtime përfundimtare	31
Referencat	32

Lista e Figurave

Figura 1 – Fushat e mospërputhjes së standardeve të akreditimit

Lista e Tabelave

Tabela 1 - Institucionet e arsimit të lartë të identifikuara për analizë

Tabela 2 – Karakteristikat RVV-ve(Raportet e Vetë-Vlerësimit)

Tabela 3 – Fusha 1 e mos-përputhjes së standardeve

Tabela 4 - Fusha 2 e mos-përputhjes së standardeve

Tabela 5 - Fusha 3 e mos-përputhjes së standardeve

Tabela 6 - Fusha 4 e mos-përputhjes së standardeve

Tabela 7 - Fusha 5 e mos-përputhjes së standardeve

Tabela 8 – Fusha 6 e mos-përputhjes së standardeve

Tabela 9 – Fusha 7 e mos-përputhjes së standardeve

Pasqyra e Projektit

Në dhjetor të vitit 2023, Dr. Christine Austin, drejtoreshë për Vlerësim dhe Akreditim në Universitetin Teknik të Arkanzasit, si dhe një recensuese kolegësh dhe anëtare e Këshillit të Veprimeve Institucionale në Komisionin e Mësimit të Lartë (një nga gjashtë organet institucionale akredituese në Shtetet e Bashkuara të Amerikës) është përzgjedhur si Specialiste e Fulbright për të kryer një analizë tematike mbi akreditimin e programeve të studimit në institucionet e arsimit të lartë në Kosovë nga ana e Agjencisë së Kosovës për Akreditim (AKA). Diskutimet e përbashkëta me zyrtarët e lartë të departamentit të Vlerësimit dhe Monitorimit çuan në një projekt që shqyrtonte rishikimet e kryera të programeve të zhvilluara nga gjashtë institucione të ndryshme - të ndara në mënyrë të barabartë ndërmjet institucioneve publike dhe private në nivelin baqelor dhe atë master - në një program të vetëm studimi gjatë periudhës prej tri viteve të njëpasnjëshme.

Gjatë konceptimit të fushëveprimit të këtij projekti, hulumtuesi konsultoi disa nga dokumentet e Agjencisë së Kosovës për Akreditim (AKA) në pozicionimin e punës. Njëri prej tyre, broshura *Agjencia e Kosovës për Akreditim dhe Sigurimi i Cilësisë në Arsimin e Lartë në Kosovë* identifikoi vendosjen e projektit në kuadër të objektivave strategjike të AKA-së. Kjo analizë tematike kontribuon për objektivin strategjik 4 të AKA-së – “përmirësimi i cilësisë në sektorin e arsimit të lartë përmes procedurave efikase dhe efektive të akreditimit dhe monitorimit.”

Pikërisht në këtë frymë të përmirësimit të vazhdueshëm u zhvillua analiza e mëposhtme me synimin që të ofrohen informacione të vlefshme për monitorimin e vazhdueshëm të programeve të studimit të akredituara në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Kosovës.

Koncepti i Projektit

Rishikimi i raporteve të vetë-studimit dhe atyre përfundimtare për 6 institucione (3 publike/3 private) përgjatë harkut kohor prej 3 vitesh. Shqyrtimi i programeve të ngjashme baqelor dhe master për të kërkuar pikat e dallimit dhe përputhjes, fushat e përmirësimit, fushat e sfidës dhe për të identifikuar çfarëdo trendesh.

Tabela 1 - Institucionet e Arsimit të Lartë të Identifikuara për Analizë

	PUBLIKE	PRIVAT
2020	Universiteti A (MSc)	Kolegji A (MA)
2021	Universiteti B (MSc)	Kolegji B (BA)
2022	Universiteti C (BSc)	Kolegji C (BA)

Metodologjia

Ishin gjithsej dymbëdhjetë raporte që u përdorën për të analizuar procesin e rishikimit të programeve të studimit të menaxhmentit. Gjashtë raporte të vetëvlerësimit (RVV) të krijuara nga programet e studimit të institucioneve dhe gjashtë raporte të krijuara nga ekipet e ekspertëve të jashtëm (EJ-të) të sjella për të shqyrtuar dhe konfirmuar RVV-të gjatë një vizite në terren për të

ekzaminuar funksionimin e programit të studimit të çdo institucioni në nivelin master ose baqelor përfshinin të dhënat e kësaj analize.

Çdo institucion udhëhiqet në përgatitjen e RVV-së nga informacioni i dhënë në *Manualin e Akreditimit të AKA-së* “Rekomandime për përpunimin e dokumentacionit të vetëvlerësimit: Për të hartuar dokumentacionin e vetëvlerësimit, të institucioni duhet:” (fq. 28). Ri/akreditimii programeve të studimit përmes AKA-së mbulon fushat e përgjithshme në vijim me standardet e hollësishme shoqëruese për secilën:

1. Misioni, objektivat dhe administrimi (6 standarde)
2. Menaxhimi i cilësisë (9 standarde)
3. Staf i akademik (10 standard)
4. Përmbajtja e procesit arsimor (12 standarde)
5. Studentët (11 standarde)
6. Hulumtimi (10 standarde)
7. Infrastruktura dhe burimet (6 standarde)

AKA ofron një manual akreditimi dhe gjithashtu edhe një model për institucionet për të udhëzuar punën e tyre të krijimit të RVV-ve. Ndërkohë që ekzistojnë informacione specifike lidhur me programin e studimit, aty u është dhënë një gjerësi e konsiderueshme programeve për të “treguar rrëfimin e tyre”. Sipas *Manualit të përditësuar të Akreditimit të AKA-së - 2022*¹, kriteret e përdorura për të vlerësuar RVV-të duhet të jenë:

- I sigurtë dhe relevant;
- Konciz dhe i mbështetur me dokumente të bashkangjitura;
- I publikuar në faqen e internetit të institucionit;
- Ka një ekuilibër të pranishëm adekuat ndërmjet përshkrimit dhe vlerësimit autokritik

Studiuesi përdori këto kritere kur shqyrtoi gjashtë RVV-të për të përcaktuar nëse ato ishin në përputhje me kërkesat e AKA-së. Përderisa studiuesi nuk është në gjendje të vlerësojë pikën e parë, tabela në vijim ndihmoi në shqyrtimin e karakteristikave të RVV-së të programit të studimit në tërësi. Karakteristikat e përbashkëta të nxjerra nga RVV-të individuale të institucionit përfshinin gjatësinë tipike të faqes së raportit të vlerësimit; numrin dhe llojin e dokumenteve mbështetëse që u ofruan nga programi, qoftë në njësjtojçë apo si hiperlinqe të përfshira brenda raportit dhe numrin e dokumenteve kërkuara nga EJ-të; nëse ky informacion mund të zbulohet në faqen e internetit institucionale të programit; nëse aty pati një ekuilibër midis përshkrimit dhe vlerësimit autokritik në rrëfim; nëse rekomandimet e EJ-së nga hera e kaluar e akreditimit janë adresuar në RVV-në aktuale; dhe së fundi nëse programi përfshinte në mënyrë eksplicite rezultatet e të nxënësve të programit.

Diskutimi i mëtejshëm rreth performancës së gjashtë programeve të studimit mbi standardet individuale paraqitet në seksionin e Klasifikimit sipas Fushës dhe Standardit.

¹ AKA ka rishikuar Standardet për Vlerësimin dhe Riakreditimin e Programeve të Studimit për vitet 2024 - 2025. Ky rishikim do të mbulojë të shtatë fushat e njëjta, por ka larguar disa teprica në standarde, si dhe ka ofruar tregues të performancës për standardet individuale. Ky raport përdor standardet e mëparshme të cilat janë përdorur në raportet dhe vlerësimet e programeve të studimit të analizuara.

Tabela 2 – Karakteristikat e RVV-ve

Viti i Rishikimit	RVV i MSc/MA/BA/BSc dhe rezultati përfundimtar	# i faqeve në RVV	# i dokumenteve Mbështetëse të ofruara/kërkuara	Informacionet e akreditimit të disponueshme në faqen e internetit	Ekulibri midis përshkrimit & vetë-vlerësimit	Adresimi i rekomandimeve të kaluara të EJ-ve
2020	Universiteti Publik A (MSc) I riakredituar	83	20 të ofruara/8t të kërkuara	Nuk janë gjetur	Kryesisht përshkruese	Po
	Kolegji Privat A (MA) I riakredituar	44	14 të ofruara/8t të kërkuara	Nuk janë gjetur	Kryesisht përshkruese	Po
2021	Universiteti Publik B (MSc) I pa akredituar	65	9 të ofruara/ Plus linqe interneti të shumëfishta	Po, disa raporte të SC-së	Kryesisht përshkruese	Nuk kishte asnjë nga e raportit i mëparshëm.
	Kolegji Privat B (BA) I riakredituar	83	11 të ofruara/0 t të kërkuara	Po, disa informacione	Kryesisht përshkruese	Jo
2022	universiteti C (BSc) _ Publike I riakredituar	84	Shumë burime me fusnota	Po, disa informacione	Kryesisht përshkruese	Jo
	Kolegji Privat C (BA) I riakredituar	251	Ofroi qasja në Google Drive (> 2000 fq./ 10 shtesë të kërkuara	Nuk janë gjetur	Kryesisht përshkruese	Jo

Gjatësia e RVV-ve varironte nga një numër i vogël prej 44 faqesh informacioni deri në një numër të lartë prej 251 faqesh, megjithëse disa nga raportet përfshinin dokumente të dëshmimeve brenda raportit, dhe disa raporte përfshinin hiperlinqe në dokumentet e vendosura në rrjet të internetit.

Të gjitha RVV-të përfshinin dokumentacion mbështetës, edhe pse ofrimi i kësaj dëshmie shtesë varironte sipas institucionit. Disa institucione e përfshinë informacionin si pjesë të RVV-së së tyre, ndërsatë tjerat përfshinin hiperlinqe në dokumentacione apo fusnota, ndërsa ndonjë tjetër ofronte një faqe në Google me dosje të provave dokumentare për secilin standard. Nga një minimum prej 9 dokumentesh shtesë deri në një numër i lartë prej më shumë se 2000 faqesh shtesë, diapazoni ishte i madh. Llojet e dokumenteve varironin nga syllabuset dhe CV-të deri tek politikat e shkruara. Ekipet e jashtme kërkuan dokumentacion specifik shtesë për të mbështetur gjysmën e programeve të studimit. Numri i dokumenteve shtesë të kërkuara ishte zakonisht ndërmjet tetë dhe dhjetë. Përfshirja e materialit të akreditimit në lidhje me programin e studimit ishte në dispozicion vetëm për

gjysmën e institucioneve. Kjo mangësi përbën një nga rekomandimet më të lexuara të EJ-ve.

Përderisa të gjithë, përveç një institucioni privat, ofruan një analizë SWOT (analiza e pikave të forta, dobësive, mundësive dhe kërcënimeve) të programit të studimit që përfshinte dobësitë dhe sfidat, si dhe pikat e forta dhe mundësitë, nuk pati diskutim në lidhje me atë se si planifikohej që programi t'i kapitalizojë pikat e forta ose t'i adresojë dobësitë. Meqenëse tabela e mësipërme tregon se pjesa më e madhe të informacioneve të dhëna në RVV ishte kryesisht përshkruese, një diskutimi i dobësive dhe kërcënimeve do të ofronte një mënyrë të lehtë për programet e studimit që të përmbushin këto kërkesa të AKA-s duke paraqitur një ekuilibër midis përshkrimit dhe vlerësimit autokritik.

Së fundmi, vetëm dy programe studimi adresuan rekomandime nga ri/akreditimet e kaluara. Një raportoi se nuk kishte pasur asnjë rekomandim paraprak, dhe tre nuk përmendën rekomandimet e kaluara cilado qofshin ato. Kjo mund të jetë një pjesë shtesë e shabllonit të AKA-s si një kërkesë të cilën të gjitha programet duhet ta përfshijnë në RVV-të e tyre të ardhshëm.

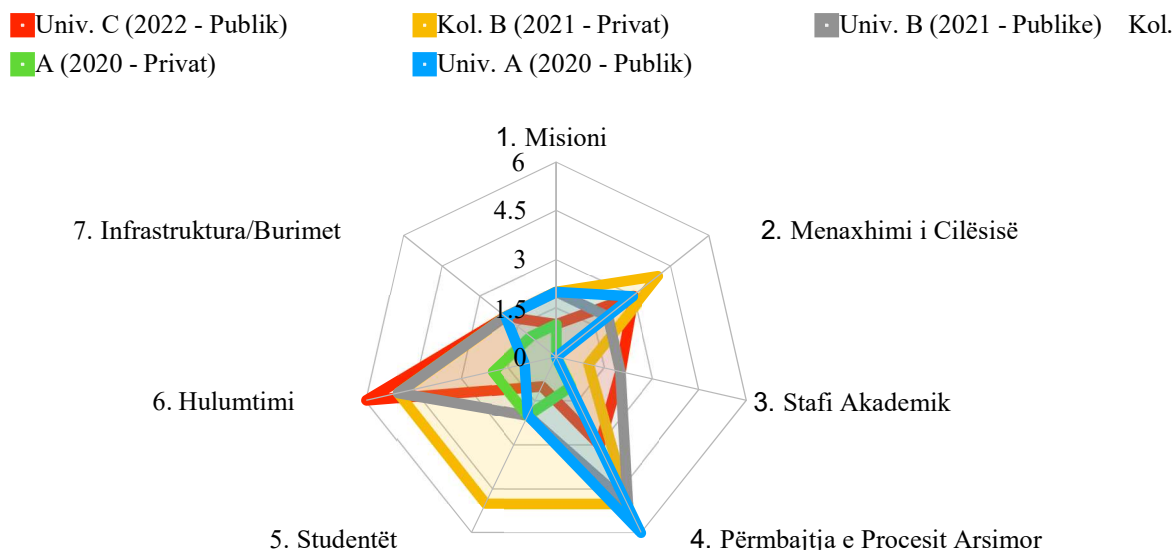
Rekomandimet për Raportet e Vetëvlerësimit

- Përderisa në përgjithësi në çdo RVV-vë bëhet një analizë SWOT, ka shumë pak diskutime kritike të kësaj analize ose dëshmi për të mbështetur pretendimet. Unë rekomandoj të kërkonte një diskutim të strategjive vepruese për të kapitalizuar gjërat e identifikuara si pika të forta dhe mundësitë dhe veprimet për të përmirësuar efektet e dobësive dhe kërcënimeve. Një analizë SWOT ka pak dobi përveç nëse në të jepen informacione mbi aktivitetet në zhvillim e sipër.
- Për më tepër, çdo pretendim i bërë nga institucioni në lidhje me programet e tyre ofroi pak dëshmi për të mbështetur këto pretendime. Të kërkuarit që institucionet të ofrojnë më shumë dëshmi të pretendimeve, veçanërisht ato në analizën SWOT do të ishte e dobishme për ekipet e ekspertëve në konfirmimin e analizave të tyre.
- I shtoni një seksion shabllonit të RVV-së ku kërkonte një shqyrtim të rekomandimeve nga akreditimi i mëparshëm i programit të studimit.

Klasifikimi i përputhshmërisë sipas fushës dhe standardit

Grafiku i mëposhtëm radial tregon fushat e mos-pajtueshmërisë siç janë vlerësuar nga ekipet e ekspertëve të caktuar për të shqyrtuar programet e studimit. Siç tregohet më poshtë, fushat me shqetësim të vazhdueshëm shfaqen më së shpeshti në fushat e Menaxhimit të Cilësisë, Përmbajtjes së Procesit Arsimit, dhe Hulumtimit.

Figura 1. Fushat e mos-përputhjes së Standardeve të Akreditimit

Në tërësi, institucionet ishin në përputhje me shumicën e kërkesave nga Manuali i Akreditimit i AKASë. Diskutimi pasues nxjerr në pah kriteret e ndryshme sipas standardeve. Fushat dhe standardet specifike ku më shumë se tri programe të studimit kishin vështirësi me pajtueshmërinë janë shënuar me të verdhë. Përderisa disa standarde dukeshin veçanërisht problematike për institucionet publike, të gjitha fushat që u shënuan se nuk janë në përputhje u theksuan.

Analiza e informacionit të mospërputhshmërisë është vetëm i pjesshëm sepse një EJ nuk përdori të njëjtin format të bazuar në rrjet i cili ishte përdorur nga pesë programet e studimit të institucioneve të tjera. Përderisa ata ofruan një nivel të përgjithshëm vlerësimi për secilën fushë, ata nuk e ndanë/klasifikuan përputhshmërinë sipas standardeve dhe për këtë arsye analiza e qëndrueshme bëhet e vështirë. Mund të merret në konsideratë që një rrjet ose strukturë e tillë raportuese të kërkohet nga EJ-të e ardhshme në mënyrë që të mundësohet një krahasim më i lehtë i të dhënave për standardet individuale.

Seksioni vijues shqyrton rastet individuale të mospërputhjes në standardet e detajuara. Aty ku janë vërejtur më shumë se dy ndodhi të mospërputhjes, standardi është theksuar me ngjyrë të verdhë.

2. Objektivat dhe administrimi:

Standardi 1.1. Misioni i programit të studimit është në përputhje deklaraten e përgjithshme të misionit të institucionit. *Standardi 1.2.* Këshillat relevante akademike dhe profesionale merren parasysh gjatë përcaktimit të rezultateve të synuara të të nxënit të cilat janë në pajtim me Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve dhe Kornizën e Zonës Evropiane për Kualifikimet e Arsimit të Lartë.

Standardi 1.3. Programi i studimit ka një gjithëpërfshirje të mirë-përcaktuar didaktike dhe një koncept kërkimor.

Standardi 1.4. Ekzistojnë politika, udhëzime dhe rregullore formale të cilat merren me çështje procedurale të përsëritura ose akademike. Këto u janë vënë në dispozicion në mënyrë publike të gjithë stafit dhe studentëve.

Standardi 1.5. I gjithë stafi dhe studentët veprojnë në pajtim me rregulloret e brendshme që kanë të bëjnë me sjelljen etike në hulumtime, mësimdhënien, vlerësimin në të gjitha aktivitetet akademike dhe administrative.

Standardi 1.6. Të gjitha politikat, rregulloret, termat e referencës dhe deklaratat e përgjegjësive që ndërlidhen me menaxhimin dhe realizimin e programit rishikohen të paktën një herë në çdo dy vjet dhe ndryshohen siç kërkohet në dritën e rrethanave të ndryshuara.

Tabela 3 – Fusha 1 e mospërputhjes së standardeve

	Publik			Privat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
1. Misioni, Objektivat, dhe Administrimi						
1.1	X			X		
1.2		X				
1.3	X	X	X			
1.4						
1.5						
1.6						

Në fushën e Misionit, Objektivave dhe Administrimit, Standardi 1.3 paraqitej të ishte problem për institucionet publike ku secili nga tre programet e studimit konstatohet se nuk është në përputhshmëri me këtë standard përgjatë gjithë viteve nën studim. Për më tepër, në lidhje me standardet 1.1 në vitin 2020 kishte një institucion publik dhe një privat që nuk ishin në përputhshmëri.

Në këtë studim të kufizuar institucionet private dukej se kishin më pak vështirësi në fushën e Misionit, Objektivave dhe Administrimit ku në vitin 2020 kishte vetëm një institucion i cili nuk është në përputhshmëri me standardin 1.1.

2. Menaxhimi i cilësisë:

Standardi 2.1. I gjithë stafi merr pjesë në vetëvlerësime dhe bashkëpunojnë në raportime dhe përmirësimin e proceseve që i përkasin sferës së tyre të aktivitetit.

Standard 2.2. Proceset vlerësuese dhe të planifikimeve për përmirësim janë të integruara në proceset normale të planifikimit.

Standardi 2.3. Proceset e Sigurimit të cilësisë merren me të gjitha aspektet e planifikimit dhe realizimit të programit, përfshirë shërbimet dhe burimet e ofruara nga pjesët e tjera të institucionit.

Standardi 2.4. Vlerësimet e cilësisë ofrojnë një pasqyrë të çështjeve të cilësisë për programin e përgjithshëm si dhe për komponentët e ndryshëm brenda tij; vlerësimet marrin në konsideratë inputet, proceset, dhe rezultatet, ndërsa vëmendje e veçantë i kushtohet rezultateve të të nxëniet për studentët.

Standardi 2.5. Proceset e sigurimit të cilësisë sigurojnë që standardet e kërkuara përmbushen dhe se ka përmirësim të vazhdueshëm të performancës.

Standardi 2.6. Të dhënat e anketës mblidhen nga studentët, të diplomuarit dhe punëdhënësit; dhe rezultatet këtyre vlerësimeve vihen në dispozicion në mënyrë publike.

Standardi 2.7. Rezultatet e sistemit të brendshëm të sigurimit të cilësisë merren parasysh për zhvillimin e mëtejshëm të programit të studimit. Kjo përfshinë rezultatet e vlerësimit, hetimin e barrës së punës së studentit, suksesin akademik, dhe punësimin e të diplomuarve.

Standardi 2.8. Institucioni siguron që raportet mbi cilësinë e përgjithshme të programit përgatiten në mënyrë periodike (p.sh. çdo tre vjet) për konsideratë brenda institucionit duke nxjerrë në pah pikat e forta dhe dobësitë e tij.

Standardi 2.9. Rregullimet në lidhje me sigurimin e cilësisë së programit vlerësohen dhe përmirësohen rregullisht në mënyrë vetanake.

Në fushën e Menaxhimit të Cilësisë, IAL-të publike përsëri paraqiten se nuk ishin në përputhshmëri më shpesh se IAL-të private me mos-përputhshmëri në pesë fusha të standardeve, ndërsa IAL-të private shënuan mos-përputhshmëri në vetëm dy fusha.

Në veçanti, standardi 2.6, që ka të bëjë me të dhënat e anketimit të disponueshëm në mënyrë publike të kërkuara nga studentët, shënoi mospërputhje nga të tri institucionet. Ato qoftë nuk ekzistonin apo vlerësoheshin si joadekuate nga EJ-të. Standardi 2.4 ishte shënjuar si në mos-përputhshmëri për dy institucione publike, ndërsa Standardet 2.5, 2.7 dhe 2.8 të gjitha patën një notë nga një prej institucioneve.

Tabela 4 - Fusha 2 e mospërputhjes së standardeve

	Publik			Privat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
2. Menaxhimi i cilësisë						
2.1						
2.2						
2.3						
2.4	X		X			
2.5	X					
2.6	X	X	X			
2.7		X			X	
2.8			X		X	
2.9						

3. Stafit akademik:

Standardi 3.1. Kandidatëve për punësim u ofrohen përshkrimet e plota të vendit të punës dhe kushtet e punësimit. Që duhen paraqitur në formë tabelare me të dhëna rreth orarit të plotë (OP) dhe orarit të pjesshëm(OPj) të stafit akademik/artistik, siç janë: emri, kualifikimi, titulli akademik, kohëzgjatja e kontratës (së vlefshme) zyrtare, ngarkesa e punës për mësimdhënie, provimet, konsultimet, aktivitetet administrative, kërkimore, etj. për programin e studimit që është duke u vlerësuar.

Standardi 3.2. Stafit mësimdhënës duhet të jetë përputhje me kërkesat ligjore në lidhje me pozitat e mësimdhënies të përfshira në Udhëzimin Administrativ për Akreditimin.

Standardi 3.3. Stafit akademik jo brenda një viti akademik, nuk mbulojnë më shumë se dy pozita mësimore (një me orar të plotë, një me orar të pjesshëm), pavarësisht nga institucioni arsimor ku ata e zhvillojnë veprimtarinë e tyre.

Standardi 3.4. Të paktën 50% e stafit akademik në programin e studimit janë punonjës me orar të plotë, dhe llogaritën për të paktën 50% të orëve të programit të studimit.

Standardi 3.5. Për çdo grup studentësh (të përcaktuar nga statuti i institucionit) dhe për çdo 60 kredi ECTS në programin e studimit, institucioni ka të punësuar së paku një anëtar të stafit me orar të plotë me titull PhD ose të barazvlefshëm në rastin e institucioneve artistike/të shkencave të aplikuara.

Standardi 3.6. Ofrohen mundësi për zhvillim profesional shtesë të stafit mësimdhënës, me asistencën e veçantë që i jepet atyre që janë duke u përballur me vështirësi.

Standardi 3.7. Përgjegjësitë e të gjithë stafit mësimdhënës, veçanërisht atyre me orar të plotë, përfshijnë angazhimin në komunitetin akademik, disponueshmërinë për konsultime me studentë dhe shërbimin e komunitetit.

Standardi 3.8. Vlerësimi i stafit akademik kryhet rregullisht të paktën përmes vetë-vlerësimit, vlerësimet e studentëve, bashkëmoshatarëve, dhe eprorëve, zhvillohen në baza formale dhe të së paktën një herë çdo vit. Rezultatet e vlerësimit vihen në dispozicion në mënyrë publike.

Tabela 5 - Fusha 3 e mospërputhjes së standardeve

	Publike			Privat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
3. Stafit akademik						
3.1			X		X	
3.2						
3.3						
3.4						
3.5						
3.6		X				
3.7						
3.8			X			
3.9		X				
3.10						

Standardi 3.9. Strategjitë për ngritjen e cilësisë përfshijnë përmirësimin e strategjive të mësimdhënies dhe cilësisë së materialeve të të mësuarit.

Standardi 3.10. Mësuesit që dalin në pension në kufirin e moshës ose për arsye të tjera humbasin statusin e mësimdhënësit me orar të plotë konsiderohen mësimdhënës me orar të pjesshëm.

Ndërkohë që ka probleme të shpërndara në institucione të ndryshme, Fusha 3 nuk pati ndonjë trend madhor të qartë nga fushat e mospërputhjes. Në të dyja institucionet, si në ato publike dhe private u vërejtën mospërputhje në standarde të ndryshme ku institucionet publike kanë dukshëm më shuma shenja të pajtueshmese sa ato private.

4. Përmbajtja e procesit arsimor:

Standardi 4.1. Programi i studimit është modeluar mbi objektivat e kualifikimit. Këto përfshijnë aspekte që ndërlidhen me lëndën dhe aspektet interdisiplinare si dhe me përvetësimin e shkathtësive të disiplinës, metodologjike dhe shkathtësive gjenerike dhe të kompetencave. Aspektet i referohen në veçanti kompetencave akademike apo artistike, aftësisë për të marrë përsipër punësim adekuat, duke kontribuar në shoqërinë civile dhe duke e zhvilluar personalitetin e studentëve.

Standardi 4.2. Programi i studimit përputhet me Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve dhe Kornizën e Zonës Evropiane për Kualifikimet e Arsimit të Lartë.

Komponentët individualë të programeve janë të kombinuara në atë mënyrë që të arrijnë më së shumti nga objektivat e specifikuar të kualifikimit dhe të ofrojnë forma adekuate të mësimdhënies dhe të mësim nxënies.

Standard 4.3. Disiplinat brenda

rrjedhën logjike dhe përmbushin përkufizimet dhe përcaktimet e sakta të kompetencave të përgjithshme dhe specifike, si dhe pajtueshmërinë me programet e studimit dhe

kurrikulës janë parashikuar në

Tabela 6 - Fusha 4 e mospërputhjes së standardeve

	Publike			Privat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
4. Përmbajtja e procesit arsimor						
4.1	X	X			X	
4.2	X	X	X		X	
4.3		X	X		X	
4.4	X					
4.5	N/a	N/a		N/a	N/a	
4.6					N/a	
4.7		X				
4.8						
4.9	X			X		
4.10	X					
4.11	X	X	X		X	
4.12						

kurrikulën e dorëzuar në EHEA (Zona Evropiane e Arsimit të Lartë). Duhet të të renditen të paktën 7 rezultate të të mësuarit për programin e studimit nën vlerësimi.

Standardi 4.4. Disiplinat brenda kurrikulës kanë syllabuset analitike të cilat përfshijnë të paktën si në vijim: objektivat e disiplinës, përmbajtjen e tematikës bazike, rezultatet e të nxënit, shpërndarjen e orëve, seminareve dhe aktiviteteve aplikative, sistemin e vlerësimit të studentëve, bibliografinë minimale bibliografi, etj. Përshkrimi i plotë i lëndës/syllabuseve të secilës lëndë mësimore/modul duhet t'i bashkëngjitet vetëm në formë elektronike raportit të vetë-vlerësimit për programin e studimit që është duke u vlerësuar.

Standardi 4.5. Nëse gjuha e udhëzimit nuk është gjuha Shqipe, ndërmerren veprime për të siguruar se aftësitë gjuhësore të studentëve dhe personelit akademik janë adekuate për mësim në këtë gjuhën kur studentët fillojnë studimet e tyre. Kjo mund të bëhet përmes trajnimit gjuhësor para fillimit të programit.

Standardi 4.6. Marrëdhënia student-mësues është një partneritet në të cilin secili prej tyre merr përsipër përgjegjësinë për arritjen e rezultateve të të nxënit. Rezultatet e të nxënit shpjegohen dhe diskutohen me studentët nga perspektiva e rëndësisë së tyre për zhvillimin e studentëve.

Standardi 4.7. Strategjitë e mësimdhënies janë të përshtatshme për lloje të ndryshme të programeve për arritjen e rezultateve të të nxënit që synohen të zhvillohen. Strategjitë e mësimdhënies dhe vlerësimit të përcaktuara në specifikimet e programit dhe lëndës ndiqen me fleksibilitet për të përmbushur nevojat e grupeve të ndryshme të studentëve.

Standardi 4.8. Mekanizmat e vlerësimit të studentëve zbatohen në mënyrë të drejtë dhe objektive, janë të përshtatshme për format e ndryshme të kërkuara të të nxënit dhe u komunikohen qartë studentëve në fillim të lëndës.

Standardi 4.9. Përdoren mekanizma të përshtatshëm, të vlefshëm dhe të besueshëm për të verifikuar standardet e arritjeve të studentëve. Standardi i punës që kërkohet për nota të ndryshme është konsistent me kalimin e kohës, i krahasueshëm në lëndët e ofruara brenda një programi dhe në krahasim me programet e tjera të studimit vlerësohet lartë nga institucionet.

Standardi 4.10. Politikat dhe procedurat përfshijnë veprimet që duhen ndërmarrë për t'u marrë me situatat kur standardet e arritjeve të studentëve janë të pamjaftueshme apo janë të vlerësuar në mënyrë jo konsistente.

Standardi 4.11. Nëse programi i studimit përfshin fazat e praktikës, rezultatet e synuara e të nxënit të studentëve specifikohen në mënyrë të qartë dhe proceset efektive ndiqen për të siguruar që ato rezultate dhe strategji për të zhvilluar të nxënit kuptohen nga ana e studentëve. Fazave të praktikës u akordohen kredi ETCS dhe puna e studentëve në trajnimin praktik organizatave monitorohet përmes raporteve mbi aktivitetet; gjatë fazave praktike studentëve u caktohen kujdestarët nga radhët e stafit akademik në programin e studimit.

Standardi 4.12. Për të lehtësuar fazat e praktikës, institucioni i arsimit të lartë nënshkruan marrëveshje bashkëpunimi, kontrata apo dokumente të tjera me institucione/organizata/njësi të trajnimit praktik.

Standardi 4.5 u shënuar vazhdimisht si N/A, me sa duket do të thotë se programi primar i gjuhës së udhëzimit është në Shqip dhe nuk ka nevojë për vlerësimin e aftësive gjuhësore të instruktorit ose studentit.

Disa standarde në këtë fushë u vlerësuan se nuk janë në pajtueshmëri në shumë prej programeve të studimit që janë shqyrtuar. Në veçanti, standardet 4.1, 4.2, 4.3 dhe 4.11 kishin raste të shumta të mospërputhjes. Mospërputhshmëria në çfarëdo standardi është problematike, por fusha 4 është

veçanërisht shqetësuese sepse ajo adreson kualifikimet që studentët duhet të jenë në gjendje të arrijnë në mënyrë që të shfaqin nivelet e duhura të të nxënës dhe të jenë të gatshëm për punë. Është e qartë se, të paktën për në këtë disiplinë, ka një nevojë të madhe për të kontrolluar që Kurrikula që është duke u ofruar është aktuale. Për më tepër, strategjitë e mësimdhënies dhe të vlerësimit të të nxënës të studentëve duhet të harmonizohen siç duhet për të siguruar që studentët po e arrijnë udhëzimin e nevojshëm dhe reagimet mbi vet performancën e tyre.

Komentet e ekipit të jashtëm që gjenden më tej në këtë raport e përforcojnë nevojën për përditësimin e kurrikulës, të paktën në disiplinën që ishte pjesë e këtij studimi. Do të jetë interesante të shqyrtohet nëse disiplinat e tjera (programet e tjera) shfaqin këtë lloj të vlerësimit.

5. Studentët:

Standardi 5.1. Ekziston një procedurë e qartë e pranuar dhe e miratuar zyrtarisht në nivel institucional e cila respektohet në programin e studimit kur organizohet rekrutimi i studentëve.

Kërkesat e pranimit zbatohen në mënyrë të vazhdueshme dhe të drejtë për të gjithë studentët.

Standard 5.2. Të gjitha studentët e regjistruar në programin e studimit zotërojnë një diplomë apo dokument të barazvlefshëm studimi, sipas kërkesave të MASHT-it.

Standardi 5.3. Grupet e studimit janë dimensionuar në mënyrë që të sigurojë një proces efektiv dhe interaktiv të mësimdhënies dhe mësimnxënies.

Standardi 5.4. Reagimi ndaj studentëve mbi performancën e tyre dhe rezultatet evlerësimet jepen menjëherë dhe shoqërohen me mekanizma për asistencë nëse ajo është nevojshme.

Standard 5.5. Rezultatet e arritura ngastudentët gjatë gjithë cikleve të studimit vërtetohen nga procesverbali akademik.

Standardi 5.6. Sigurohet trajtim fleksibël i studentëve në situata të veçanta në lidhje me afatet dhe kërkesat formale në program dhe të gjitha provimet.

Standardi 5.7. Të dhënat e normave të përfundimit (të provimeve!) nga ana e studentëve mbahen për të gjitha lëndët dhe për programin si një tërësi dhe përfshihen ndër treguesit e cilësisë.

Tabela 7 - Fusha 5 e mospërputhjes së standardeve

	Publike			Privat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
5. Studentët						
5.1						
5.2						
5.3				X		
5.4	X	N/A			N/A	
5.5		N/A				
5.6					X	
5.7						
5.8				X	X	
5.9			X		X	
5.10						
5.11					X	

Standardi 5.8. Po përdorën procedura efektive për të siguruar që puna e dorëzuar nga studentët të jetë origjinale.

Standardi 5.9. Të drejtat dhe detyrimet e studentëve vihen në dispozicion në mënyrë publike, promovohen për të gjithë të interesuarit dhe zbatohen në mënyrë të barabartë; këto do të përfshijnë të drejtën për ankesa akademike.

Standardi 5.10. Transferimi i studentëve ndërmjet institucioneve të arsimit të lartë, fakulteteve dhe programeve të studimit rregullohet qartë në dokumentet e brendshme formale.

Standardi 5.11. Staf i akademik është i disponueshëm në orare të mjaftueshme të planifikuara për konsultime dhe për këshilla për studentët. Ndhimë adekuate lidhur me punën praktike ofrohet për të siguruar të kuptuarit dhe aftësinë për të zbatuar atë që është mësuar.

Fusha e pestë ishte në mesin e atyre me më së paku gjasat të marrë një notë mospërputhjeje. Standardi 5.8 që trajton integritetin akademik dhe 5.9 që trajton disponueshmërinë publike e të drejtave dhe përgjegjësi të studentëve dhe ishin dy standardet e përmendura më së shpeshti si standarde që nuk janë në përputhshmëri. Kjo gjetje u bën jehonë komenteve të EJ-së në fushën e parë dhe rekomandimeve të përgjithshme që rekomandojnë rregullimin e shtuar të plagjiaturës, praktikave të mira shkencore, fabrikimit dhe falsifikimit të të dhënave. Një pikë tjetër për t'u shënuar është ajo se për dy ngainstitucionet (një publik dhe një privat) është dhënë nota e pa zbatueshme. Standardi 5.4 ishte e shënuar si n/a (i pazbatueshëm) për Kolegjin privat B.

6. Hulumtimi:

Standardi 6.1. Programi studimor ka objektiva të përcaktuara të kërkimit shkencor/aplikativ (në vetvete apo si pjesë e një qendre kërkimore apo programi interdisiplinar), të cilat pasqyrohen edhe në planin zhvillimor kërkimor të institucionit; burime të mjaftueshme financiare, logjistike dhe njerëzore janë ndarë për të arritur objektivat kërkimore të propozuara.

Standardi 6.2. Pritshmëritë për përfshirjen e stafit të mësimdhënësve në aktivitetet kërkimore dhe studiuese janë të specifikuar qartë, dhe performanca në lidhje me këto pritshmëri merret parasysh në vlerësimet e stafit dhe kriteret e promovimit.

Standardi 6.3. Janë krijuar politika të qarta për përcaktimin e asaj që njihet si kërkim, në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe normat e vendosura në fushën e programit studimor.

Standardi 6.4. Staf i akademik ka një histori të dëshmuar të rezultateve të hulumtimit për të njëjtat tema si aktivitetet e tyre të mësimdhënies.

Standardi 6.5. Staf i akademik dhe kërkimor publikojnë punën e tyre në revista të specializuara ose shtëpi botuese, produktet shkencore/aplikative/artistike prezantohen në konferenca, sesione, simpoziume, seminare etj. dhe kontrata, ekspertizë, konsulencë, konventa, etj. u ofrohen partnerëve brenda vendit dhe/ose jashtë tij.

Standardi 6.6. Hulumtimi validohet nëpërmjet: publikimeve kërkimore shkencore dhe të aplikuar, produkteve artistike, transferimit teknologjik nëpërmjet qendrave konsulente, parqeve shkencore dhe strukturave të tjerapër validim.

Standardi 6.7. Çdo pjesëtar i stafit akademik dhe studiues ka prodhuar të paktën një mesatare prej një publikimi shkencor/aplikativ kërkimor ose produkti/rezultati artistik gjatë një viti gjatë tri viteve të kaluara.

Standard 6.8. Staf i akademik dhe kërkimor publikon nën emrin e institucionit në Kosovë me të cilit ata janë të ndërlidhur si staf me orar të plotë.

Standardi 6.8. Staf i akademik inkurajohen të përfshijnë në informacionin e tyre të mësimdhënies rreth aktiviteteve të rëndësishme të tyre kërkimore dhe shkencore lëndët që ata i japin, së bashku me zhvillimet e tjera të rëndësishme kërkimore në këtë fushë. *Standard 6.9.* Janë themeluar politika për pronësinë e intelektuale dhe procedura të qarta të përcaktuara për komercializimin e ideve të zhvilluara nga stafi dhe studentët. *Standardi 6.10.* Studentët angazhohen në projekte kërkimore dhe aktivitetet të tjera.

Tabela 8 - Fusha 6 e mospërputhjes së standardeve

	Publik			Privat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
6. Hulumtimi						
6.1		X	X		X	
6.2		X			X	
6.3		X				
6.4		X	X			
6.5						
6.6			X			
6.7		X			X	
6.8						
6.8			X	X	X	
6.9	X		X	X	X	
6.10			X			

Standardi 6 ka një gabim në numërim që u trajtua në mënyra të ndryshme nga institucione të ndryshme.

Fusha e Hulumtimi kishte mos-përputhshmëri domethënëse në programet studimore të të dyja institucioneve, publike dhe private. Standardi 6.9 kishte pjesën më të madhe të shenjave të mos-përputhshmërisë ku 4 nga 6 institucionet u gjetën të mos jenë në përputhje. Standardet 6.1, 6.4, dhe 6.8 (b) kishin 3 nga gjashtë dhe 2 nga

7. Infrastruktura dhe burimet:

Standardi 7.1. Zbatimi adekuat afatgjatë i programit studimor sigurohet në termat sasiorë për sa i përket ambienteve, burimeve njerëzore dhe pajisjeve. Në të njëjtën kohë, garantohet se aspektet cilësore gjithashtu merren në konsideratë.

Standardi 7.2. Ekziston një plan financiar në nivel të programit të studimit që do të demonstrojë qëndrueshmërinë e programit të studimit për minimumin e tri viteve të ardhshme.

Standardi 7.3. Institucioni i arsimit të lartë duhet të demonstrojë me dokumente adekuate (akte pronësie, kontrata të qirasë, inventarë, fatura etj.) se, për programin e studimit të paraqitur për vlerësim posedon, për të paktën tri vitet e ardhshme, si vijon:

- a) hapësirat adekuate në pronësi apo të marra me qira për procesin arsimor;
- b) posedon në pronësi të tij apo të marrë me qira laboratorët, me pajisje adekuate për të gjitha disiplinat e detyrueshme brenda kurrikulës, kudo që plan-programi analitik përfshin aktivitete të tilla;
- c) softuer adekuat për disiplinat studimore të përfshira në kurrikulë, me licencë shfrytëzimi;

d) bibliotekë të pajisur me salla leximi, dhoma pune në grup dhe stokun e saj të librave sipas disiplinave të përfshirë në kurrikulë.

Standard 7.4. Numri i ulëseve në dhomat e ligjëratave, dhomat e seminareve dhe në laboratorët duhet të jetë përkatës në lidhje me grupet e studimit (seri, grupe, nëngrupe); aktivitetet aplikative për disiplinat speciale të përfshira në kurrikulë kryhen në laboratorët e pajisur me pajisje të TI-së.

Standardi 7.5. Bibliotekat e institucioneve arsimore duhet të sigurojnë, për secilin program studimor:

- a) një numër ulësesh në dhomat e leximit që korrespondon me të paktën 10% të numrit total të studentëve në programin studimor;
- b) një numër ulësesh në dhomat përkatëse të grupeve punuese më së paku 10% të numrit total të studentëve në programin studimor;
- c) stokun e tyre vetanak të librave nga literatura e specializuar Shqiptare dhe e huaj, i mjaftueshëm për t'i mbuluar disiplinat në kuadër të kurrikulës, nga të cilat të paktën 50% duhet të përfaqësojnë tituj librashose lëndë të specializuara nga botuesit e njohur, nga 10 vitet e fundit;
- d) se një stok librash ofrohet brenda bibliotekës së vet me një numër të mjaftueshëm librash për të mbuluarnevojat e të gjithë studentëve në ciklin dhe vitin studimor përkatës; dhe
- e) një numër të mjaftueshëm abonimesh të publikimeve dhe revistave periodike të botuara në gjuhën Shqipe dhe të huaj, sipas misionit të deklaruar.

Standardi 7.6. Infrastruktura dhe objektet e dedikuara për zbatimin e programit ështëpërshtatur për studentët me nevoja të veçanta.

Tabela 9 - Fusha 7 e mospërputhjes së standardeve

	Public			Private		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
7. Infrastruktura dhe burimet						
7.1		X				
7.2	X		X	X		
7.3						
7.4						
7.5		X	X		X	
7.6	X				X	

Ndërkohë që dallimet individuale ndërmjet programeve studimore dhe institucioneve mund të përbëjnë disa prej fushave të tyre të mospërputhjes, është e qartë nga shqyrtimi i mëparshëm i fushave dhe standardeve që disa gjëra shkaktajnë vazhdimisht mjaft telashe.

Përmbledhje: Standardet e Mos-përputhshmërisë

Një shqyrtim i fushave të mospërputhjes në raportet e akreditimit të programeve të studimit është një ushtrim i dobishëm dhe duhet të jetë i automatizuar në të ardhmen në mënyrë që trendet dhe fushat e shqetësimit të jenë lehtësisht të dallueshme. Tufje, regjistrimi i tyre i menjëhershëm do të ndihmonte në konfirmimin se të gjitha ekipet e jashtme kanë raportuar për çdo standard të hollësishëm në mënyrë individuale dhe jo si një tërësi e standardeve në një fushë. Rishikimi nga ekipi i jashtëm për institucionit privat të vitit 2022 ofroi vetëm informacione të përgjithshme lidhur me fushën dhe e pengon agjencinë të identifikojë të dhënat e plota të trendit, ndoshta duke bërë gabimisht që të duket se institucionet private kanë më pak shqetësimet se sa IAL-të publike.

Rekomandimet në Raportet Përfundimtare të EJ-së sipas Fushës dhe Standardit

Anëtari/ët e Ekipit të Jashtëm të ekspertëve (EJ) marrin udhëzime të mjaftueshme nga Manuali i Akreditimit i AKA-s se si të vlerësojnë dhe hartojnë një Raport Përfundimtar për programin studimor.

Faqet e para të çdo raporti përmbajnë materiale hyrëse siç janë emrat e anëtarëve të ekipit të ekspertëve, koordinatorit të vizitës nga AKA, burimet e informacionit të përdorura në raport si dhe çfarëdo materiali shtesë të kërkuar për programin studimor të cilin EJ e ka konsideruar si të munguar, e i cili kërkohet për të kryer një vlerësim të plotë. Ky informacion në përgjithësi pasohet nga një kopje e orarit të vizitës në terren me emrat e të gjitha individëve të kontaktuar apo të konsultuar gjatë të vizitës në vendndodhje.

Nga kjo pikë, EJ shkroi përmbledhjen e vet të institucionit dhe programit nën shqyrtim të pasuar nga një vlerësim i plotë i secilit prej shtatë (7) standardeve për akreditimin e programeve studimore. Nëtë gjithë përveç njërit nga Raportet Përfundimtar, kishte një tabelë që ofron hollësitë për nivelin e përputhshmërisë së programit me secilën prej standardeve.

Programet e studimit vlerësohen nga EJ sipas shkallës së mëposhtme të përputhshmërisë (Manuali i Akreditimit i AKA-s, fq. 9)

Plotësisht në përputhje	90 - 100%
Në përputhje në mënyrë thelbësore	70 - 90%
Pjesërisht në përputhje	30 - 70%
Në mos-përputhshmëri	< 30%

Në fushën e rekomandimeve nga Ekipet e Ekspertëve, fushat 1 (Misioni), 4 (Përmbajtja akademike), dhe 6 (Hulumtimi) kanë marrë shumicën e komenteve. Prandaj, institucioni që nuk u ri akreditua morri shumicën e rekomandimeve për përmirësim në të gjitha 7 fushat, përveç fushës 5 (Studentët).

Unë gjej se Raportet e Ekspertëve thjesht japin përshtypje, por nuk japin asnjë dëshmi se si u krijua ajo përshtypje. Është e vështirë të dihet se në çfarë i bazojnë ata rekomandimet kur nuk jepen dëshmi.

Shumë nga raportet e ekspertëve thjesht japin përshtypje, por nuk ofrojnë asnjë dëshmi se si u krijua ajo përshtypje. Është e vështirë të dihet se mbi cilat kritere i bazojnë rekomandimet ata kur nuk jepen dëshmi (apo standarde).

Gjetjet sipas Standardeve

1. Misioni
2. Menaxhimi i Cilësisë
3. Stafi Akademik
4. Përmbajtja e Procesit Arsimor
5. Studentët
6. Hulumtimi
7. Infrastruktura dhe Burimet

Në seksionin vijues një diskutim i shkurtër i temave kryesore nga rekomandimet e ekspertëve në Raportet Përfundimtare pasohen nga rekomandimet aktuale. Në fund të çdo rekomandimi është tema në kllapa për të cilën dukej se ai zbatohet më së miri.

1. Misioni, Objektivat, dhe Administrimi

Temat kryesore: Misioni, përfshirja e palëve të interesit, procesi i SC-së(sigurimi i cilësisë), Integriteti akademik, Komunikimi, dhe të mësuarit online

Rekomandimet e ekipit të jashtëm në fushën e Misionit u përqendruan në masë të madhe në rishikimin misionit të programit për ta harmonizuar atë me qëllimet e misionit të universitetit; dhe identifikimin e pikave referente për cilësi në objektivat/rezultatet e programit studimor.

Temat e tjera që u shfaq më shumë se një herë përfshijnë përfshirjen e palëve të interesit në vendimmarrjen e programit studimor, më shumë transparencë të politikës dhe objektivave të programit studimor nëpërmjet transparencës së faqes së internetit, më shumë trajnime në arsimimin online për stafin akademik dhe fuqizimin e proceseve të integritetit akademik.

Rekomandimet e EJ-së

1. Rishikoni misionin e programin e menaxhmentit për MA për të kapur të gjitha aspektet e përgjithshme të misionit të universitetit. [Misioni]
2. Rishikoni përmbajtjen e pikave referente të programit për të treguar qartë se ku ka programi ngjashmëri dhe në e cila aspektet. [Procesi i SC-së]
3. Standardizoni kuptimin dhe strukturën e deklaratës së misionit të fakultetit [Misioni]
4. Hartoni deklaratën e misionit të programit dhe sigurohuni që ajo të jetë në përputhje me misionin e përgjithshëm të universiteti. [Misioni]
5. Ri-mendoni synimet dhe objektivat e programeve për të kapur pozicionin e tij në tregun e arsimin e lartë plotëni; [Procesi i SC-së]
6. Përshtatni objektivat e programeve për të kapur të gjitha aspektet e misionit të kolegjit [Misioni]
7. Formalizoni përfshirjen e palëve të interesit në procesin e zhvillimit të programit; [Përfshirja e palëve të interesuara]
8. Pastroni qasjet analitike për të lehtësuar procesin e vendimmarrjes në të ardhmen. [Përfshirja e palëve të interesuara]
9. Shtjelloni dhe përcaktoni rezultatet e të nxënit në nivel programi, duke ndjekur në mënyrë rigoroz informacionin e Kornizës Kombëtare të Kualifikimeve dhe të Kornizës Evropiane për Kualifikime në lidhje me njohuritë, aftësi, dhe përgjegjësinë/autonominë [Procesi i SC-së]
10. Zhvilloni një koncept didaktik të detajuar gjithëpërfshirës që u ofron mësimdhënësve dhe studentëve informacion se cilat koncepte të mësimdhënies do të përdoren për të mbështetur arritjen e rezultateve të të nxënit si në nivel programi ashtu edhe në nivel lëndë. [Misioni]
11. Nxjerrni kriteret e cilësisë për përparimin e mësimdhënies dhe të nxënit dhe zbatoni këto kriteret në Korniza e SC-së. [Procesi i SC-së]

12. Vendosni rezultatet e rekomandimeve [9, 10, dhe 11] së bashku në një “profil programi” , publikojeni atë në faqen e internetit dhe shpërndajeni tek mësuesit, studentët, anëtarët e ekipit të SC-së dhe të gjitha njësitë akademike përkatëse. [Procesi i SC-së]
13. Zhvilloni një rregullore koncize dhe rigorozë e cila përcakton rastet e shkeljes së praktikave të mira shkencore me theks tek plagjiatura, fabrikimi i të dhënave dhe falsifikimi i të dhënave.[Integriteti akademik]
14. Bëjeni kontrollin e plagjiaturës një rutinë standarde për të gjitha dokumentet e seminareve, propozimet kërkimore dhe temat e masterit. [Akademik integritet]
15. Integroni mësimin elektronik dhe mediat digjitale në proceset mësimore dhe përshkruani në të plan programe se si do të përdoren ato në kuadër të lëndës. [Të mësuarit online]
16. Krijoni një program trajnimi mbi procedurat [e-learning/të mësuarit online] dhe proceset e softuerit që janë të detyrueshme për çdo anëtar të stafit akademik. [Të mësuarit online]
17. Merrni parasysh rishikimin e misionit të institucionit dhe tregoni se si ndryshon ky institucion nga të tjerët. [Misioni]
18. Theksoni se për çfarë janë përgatitur studentët (p.sh., ndërmarrësi, zhvillimi i nismave të biznesit).[Misioni]
19. Krijoni një mekanizëm në nivel programi për të punuar së bashku me palët e interesit mbi konceptet e mirë- përcaktuara gjithëpërfshirëse kërkimore; [Përfshirja e palëve të interesuara]
20. Krijoni një faqe të veçantë interneti dhe përfshini të gjitha dokumentet përkatëse për stafin dhe studentët (përveç komunikimit të rregulloreve përmes Moodle). [Komunikimi]

2. Menaxhimi i Cilësisë

Temat kryesore: Procesi i SC-së, Përfshirja e palëve të interesit, Komunikimi

Rekomandimet në fushën e Menaxhimit të Cilësisë në masë të madhe sillëshin rreth zhvillimit ose modifikimit të një lloji procedure në vazhdim e sipër dhe konsistente të sigurimit të cilësisë, përfshirjes së të gjitha palëve të interesuara në procesin e vlerësimit dhe komunikimit publik të rezultatet. Nevojitet të vihet më shumë theks në procedurën e sigurimit të cilësisë në nivel programi. Shumë EJ kanë bërë thirrje për zhvillimin e një procesi formal në nivel programi.

Rekomandimet e EJ-së

1. Të zhvillohet një procedurë formale e vlerësimit të arritjeve shkencore të stafit akademik. Kjo duhet të përfshijë jo vetëm angazhimet e mësimdhënies, por edhe ato shkencore. [Procesi i SC-së]
2. Zhvilloni dhe zbatoni procedura formale për kontrollin e origjinalitetit të punimeve të studentëve. [Procesi i SC-së]
3. Shtjelloni një pasqyrë të thjeshtë të programit vjetor si vlerësim i brendshëm i programit duke marrë parasysh inputet, proceset dhe rezultatet, me vëmendje të veçantë që i kushtohet rezultateve mësimore për studentët; kjo mund të bëhet nga Udhëheqësi i Departamentit dhe t'i paraqitet dekanit, me disa tregues të performancës; [Procesi i SC-së]

4. Përfshini në proceset e sigurimit të cilësisë, jo vetëm mësimdhënien, por edhe kriteret që lidhen me mësimdhënien dhe mësimnxënien; hulumtimin; shërbimin ndaj shoqërisë; shërbimet e mbështetjes së studentëve; qeverisjen dhe administrimin e Fakultetit; [Procesi i SC-së]
5. Përfshijnë të gjitha palët e interesuara në procesin e vlerësimit si ish-studentët dhe punëdhënësit. [Përfshirja e palëve të interesuara]
6. Zhvilloni një sistem vlerësimi 360 gradësh për t'u siguruar që të gjitha palët e interesuara janë të përfshira në proces dhe të vlerësuara mënyrë të arsyeshme. [Përfshirja e palëve të interesuara]
7. Dalloni rolin e departamentit të SC-së nga ata të cilët janë përgjegjës për kryerjen e detyrave të veçanta. [Përfshirja e palëve të interesuara]
8. Zhvilloni mjete dhe procedura për t'u siguruar që mostra e sondazhit është e përshatshme dhe se informacioni i korrur është i cilësisë së lartë. [Procesi i SC-së]
9. Diskutoni rezultatet e vlerësimit të lëndës me studentët. Rezultatet e vlerësimit të lëndës mund të diskutohen me studentët. Ligjëruesi mund të diskutojë rezultatet me studentët dhe mund t'i prezantojnë gjatë lëndës. Kjo duhet të promovojë dialogun ndërmjet nxënësit dhe ligjëruesit. [Përfshirja e palëve të interesuara]
10. Reagimet nga punëdhënësit janë siguruar tashmë përmes IAB-së (Bordi Ndërkombëtar i Akreditimit!). Megjithatë, një sondazh i punëdhënësit duhet të institucionalizohet krahas këtij organi të shkëmbimit. [Përfshirja e palëve të interesuara]
11. Sondazhi i të diplomuarve nuk duhet të bëhet vetëm nëpërmjet intervistave individuale me ta, por duhet vendosur mbi baza të institucionalizuara. Për këtë qëllim, sondazhi i të diplomuarve mund të kryhet, për shembull, pas një viti, pas tre vjetësh dhe pas pesë vjetësh pas largimit të universiteti. [Procesi i SC-së]
12. Vëni rezultatet e anketës në dispozicion në mënyrë publike. [Komunikimi]
13. Planifikoni më shumë aktivitetet dhe më mirë të matshme për të vlerësuar arritjet e ILO-ve (Rezultatet institucionale të arritjeve!). [Procesi i SC-së]
14. Lëvizni drejt angazhimit më të lartë të studentëve në jetën e tyre akademike në IAL. [Përfshirja e palëve të interesuara]
15. Do të ishte e këshillueshme që në mënyrë periodike (vjetore) të përgatitet një raport i vetëvlerësimit për cilësinë e përgjithshme të programit për t'u konsideruar brenda institucionit duke vënë në pah pikat e forta dhe dobësitë e tij. [Procesi i SC-së]
16. Përveç kësaj, një rivlerësim gjithëpërfshirës i programit i zhvilluar të paktën një herë në çdo pesë vjet do të ishte e këshillueshme. Politikat dhe procedurat për kryerjen e këtij rivlerësimi duhet të publikohen; vlerësimi i programit duhet të përfshijë palët të jashtme të interesit (p.sh. njerëzit me përvojë nga industritë dhe profesionet përkatëse dhe fakultetet me përvojë nga institucionet e tjera). [Procesi i SC-së]
17. Krijoni një sondazh formal për mbledhjen e reagimeve dhe të dhënave nga sektori i industrisë si pjesë e sistemit të brendshëm të cilësisë; [Procesi i SC-së]
18. Merrni parasysh inputet, proceset, dhe rezultatet, me vëmendje të veçantë që i kushtohet rezultateve të të mësuarit për studentët në sigurimin e brendshëm të cilësisë, veçanërisht në mjetet ku kërkohen komentet nga studentët. [Procesi i SC-së]

3. Stafit Akademik

Temat kryesore: Performanca e fakultetit, Zhvillimi profesional, Komunikimi

Rekomandimet për fushën e Stafit Akademik përfshijnë sqarimin e pritshmërive për performancën e fakultetit dhe ofrimin e zhvillimit profesional fakultetit për të përmbushur këto pritshmëri. Një tjetër tema e zakonshme e cila ka ndodhur shpesh në rekomandimet e EJ-së përfshin vënien e informacionit për fakultetin dhe të vlerësimit të tyre në dispozicion në mënyrë publike.

Rekomandimet e EJ-së

1. Zhvilloni një model të pritshmërive të performancës së fakultetit dhe të treguesve të ndërlidhur të performancës jo vetëm për mësimdhënien por edhe për hulumtimin shkencor dhe përfshirjen e shoqërisë/komunitetit. [Performanca e fakultetit]
2. Zhvilloni një model të pritshmërive të performancës së fakultetit dhe të treguesve të ndërlidhur të performancës duke pranuar se Fakulteti mund të kontribuojë në misionin e Universitetit/Fakultetit/Programit në mënyra të shumta, jo vetëm nëpërmjet mësimdhënies, por edhe përmes hulumtimit dhe përfshirjes së shoqërisë/komunitetit. [Performanca e fakultetit]
3. Optimizoni orët e mësimdhënies së stafit akademik dhe siguroni që personeli tjetër i akademik i IAL-së që ka të bëjë me mësimdhënien në fakultet nuk mbulojnë orë të tepërta të mësimdhënies. [Performanca e fakultetit]
4. Bëni që stafi akademik të jenë të vetëdijshëm për shtesat që ata kanë të drejtë, për të planifikuar më mirë aktivitetet tyre hulumtuese dhe shkencore. [Performanca e fakultetit]
5. Siguroni që të mbuloni fusha më specifike të trajnimit profesional për të nxitur performancën e fakultetit. [Zhvillimi profesional]
6. Ka mundësi për përdorimin më aktiv të mundësive të mëtejshme të trajnimit për stafin. [Zhvillimi profesional]
7. Nga njëra anë, universiteti ka mundësi të shkëlqyera për të ofruar shpërblime për publikime, nga ana tjetër, institucioni nuk ka asnjë koncept për të promovuar trajnimin e mëtejshëm të profesorëve dhe stafit. Andaj, futja e këtyre stimulimeve në trajnim mund të krijojë një nxitje të përshtatshme për profesorët dhe stafit. [Zhvillimi profesional]
8. Ofroni informacionin e plotë rreth akademik stafit. [Komunikimi]
9. Përfshirja më e madhe e stafit akademik në zhvillimin e programit studimor do të ishte e këshillueshme. [Performanca e fakultetit]
10. Vëni rezultatet e vlerësimit të stafit akademik në dispozicion në mënyrë publike. [Komunikimi]
11. Rishikoni të gjitha mundësitë e stafit dhe siguroni që të mos përfshini mundësi që për më tutje nuk janë në dispozicion; [Zhvillimi profesional]
12. Krijoni një raport statistikor që do të publikohet në faqen e internetit në lidhje me rezultatet e vlerësimit të stafit akademik, duke respektuar kërkesat për mbrojtjen e të dhënave personale; kjo do të ishte një mesazh i rëndësishëm promovues për të tërhequr kandidatët; [Performanca e fakultetit]
13. Përfshini në vlerësimin e stafit akademik të kryer nga udhëheqësi i departamentit një seksion për vetëvlerësimin duke marrë parasysh treguesit e njëjtë (TKP); udhëheqësi më pastaj do ta përshtat vlerën e secili tregues ose do ta konfirmoj atë përmes vlerësimit të tij; [Komunikimi]
14. Kontrolloni CV-të e stafit dhe inkurajoni ata që të përdorin shabllonin e njëjtë. [Komunikimi]

4. Përmbajtja e procesit arsimor

Temat kryesore: Aktualizimi i kurrikulës, të mësuarit e studentëve, zhvillimi profesional

Shumë nga rekomandimet në fushën e Përmbajtjes së procesit arsimor kishin të bënin me mbajtjen e kurrikulës së programit dhe ekspertizës së fakultetit aktuale dhe në përputhje me praktikën më të mira disiplinore. Përfshirja e programeve specifike softuerike, rishikimi i sistemeve të vlerësimit, përditësimi i literaturës së përdorur në program dhe përfshirja e të mësuarit praktik eksperimental ishin vetëm disa nga sugjerimet e bëra për përditësimin e kurrikulës në programin studimor. Disa rekomandime u dhanë jehonë temave nga fusha të tjera, në veçanti nga fusha e të nxënies së studentëve. Rishikuesit bënë thirrje për udhëzime në lidhje me standardet e vlerësimit dhe për të siguruar që performanca e studentëve monitorohet në mënyrë të përshtatshme.

Në këtë fushë u ri përsëriten edhe rekomandimet e vërejtura në fusha të tjera, ku u theksua rëndësia e tyre nga këndvështrimi i EJ-ve, për shembull për të siguruar që rezultatet e të nxënies janë të përshtatshme dhe se ato shpërndahen në mënyrë publike, duke i bërë studentët dhe fakultetet më të vetëdijshëm në lidhje me standardet e integritetit akademik,

Rekomandimet e EJ-së

1. Rishikoni synimet e programit dhe matricat e rezultateve të të mësuarit dhe siguroni se ato janë të harmonizuara në fazën përfundimtare të programin. [Aktualiteti i kurrikulës]
2. Përfshini programe softuerike si SPSS, STATA, etj. në program ose integrojini ato në lëndët e studimit. [Aktualiteti i kurrikulës]
3. Zhvilloni udhëzues për monitorimin e arritjeve të studentëve për lëndët individuale (sa nota A,B ose C ka në të fund të secilës lëndë). [Të mësuarit e studentëve]
4. Të monitorohet performanca akademike e studentëve në nivelet e lëndëve mësimore. [Të mësuarit e studentëve]
5. Të përputhen rezultatet mësimore të programit për nga forma dhe në programi. [Të mësuarit e studentëve]
6. Lënda e praktikës profesionale të përfshihet në program (me zgjedhje). [Aktualiteti i kurrikulës]
7. Të hiqen të gjithë gabimet, të formohen plan-programet dhe t'u jepet një formë e standardizuar. [Komunikimi]
8. Të zhvillohen matricat e objektivave të të mësuarit duke e ndërlidhur objektivin e të mësuarit në nivel programime objektivat mësimore në nivel lënde për të monitoruar dhe menaxhuar kompetencat e të nxënies të realizuara në program. [Të mësuarit e studentëve]
9. Të rishikohen objektivat e mësimin në nivel lënde për të bërë dallimin e qartë ndërmjet (1) njohurisë dhe të kuptuarit, (2) shkathtësive dhe (3) aftësive shoqërore/komunikuese [Aktualiteti i kurrikulës]
10. Të rishikohet sistemi i vlerësimit në nivel lënde që të korrespondojë me llojet e pritshme të objektivave të të mësuarit. [Të mësuarit e studentëve]
11. Kushtojani një temë (në lëndët e duhura) rritjes së ndërgjegjësimit në lidhje me plagjiaturën dhe si ta shmangni atë. [Integriteti akademik/ të mësuarit e studentëve]
12. Ndryshoni kurrikulat për të dyja programet për t'u siguruar që ato të rrjedhin në mënyrë të logjikshme drejtë diplomimit me sukses; [Aktualiteti i kurrikulës]
13. Përditësoni literaturën në ato lëndë studimi ku ajo është më e vjetër se dhjetë vjet; [Aktualiteti i kurrikulës]

14. Zhvilloni një kurrikulë sistematike e cila siguron se ndërmarrësia si një term kyç i emrit të programit zbatohet me të gjitha lidhjet e saj dhe në të gjitha manifestimet bashkëkohore në të gjithë kurrikulën; [Aktualiteti i kurrikulës]
15. Shpjegoni në hollësi se si lidhen rezultatet e të nxënit të programit me KKK-në dhe KEK-në niveli 7.3. Integroni shkathtësitë e digjitalizimit si një çështje horizontale në të gjithë kurrikulën. [Procesi i SC-së]
16. Bëjeni të mësuarit online dhe mësimdhënien online si dhe formatet online të provimeve, elementë fundamental të një koncepti didaktik gjithëpërfshirës; [Aktualiteti i kurrikulës /Arsimimi përmes internetit]
17. Zhvilloni një program trajnimi për të zbatuar këto përmirësime në praktikat e mësimdhënies dhe të sigurimit të cilësisë brenda një viti të studimit. [Zhvillimi profesional]
18. Bëjeni pjesëmarrjen në këtë program trajnimi brenda një viti të detyrueshme për të gjithë mësimdhënësit.[Zhvillimi profesional]
19. Sigurohuni që praktikat dhe mundësitë e tjera për shkëmbim në biznesin e jetës reale të jenë pjesë e rregullte kurrikulës dhe reflektimi mbi këto përvoja të jetë plotësisht i integruar dhe i vlerësuar me kredi ECTS në kurrikulë; [Aktualiteti i kurrikulës / Të mësuarit e studentëve]
20. Përmirësoni sistemin për përditësimin e përshkrimeve të lëndëve të studimit (zhvilloni dhe zbatoni kërkesat për përditësimin e përshkrimeve të lëndëve të studimit); [Aktualiteti i kurrikulës]
21. Përfshini njohuritë e nevojshme paraprake në përshkrimet e lëndëve të studimit dhe ristrukturoni radhën e lëndëve të studimit në përputhje me rrethanat. [Aktualiteti i kurrikulës]
22. Përfshini zhvillimin e një teme baqelor që të jeni në përputhje me të EHEA(Zona Evropiane e Arsimit të Lartë!); [Aktualiteti i kurrikulës]
23. Merrni në konsideratë alokimin e kredive ECTS për të gjitha lëndët sipas përpjekjes reale/ngarkesës së punës së studentit pasi që alokimi aktual përfshin 6 kredi ECTS për pothuajse të gjitha lëndët; kreditë ECTS duhet të reflektojnë vëllimin efektiv e të nxënit bazuar në rezultatet e përcaktuara të të nxënit dhe ndërlidhjen e tyre me ngarkesën e punës; [Aktualiteti i kurrikulës]
24. Krijoni një mekanizëm në nivel programi për të krahasuar zhvillimin e programit në raport me programet kombëtare, rajonale, dhe të ngjashme ndërkombëtare; [Aktualiteti i kurrikulës]
25. Krijoni një mekanizëm për rishikimin e marrëveshjeve në mënyrë që të përshtatet me nevojat ndryshuese të arsimit(si ajo me Coco Cola që ishte nënshkruar në vitin 2007). [Aktualiteti i kurrikulës]

5. Studentët

Temat kryesore: Integriteti akademik, të mësuarit e studentëve, procesi i SC-së, Komunikimi

Fusha e Studentëve kishte më pak rekomandime nga ekipet e jashtme; megjithatë, shumë prej tyre u përmendën në fusha të tjera. Në veçanti, integriteti akademik ishte një shqetësim i madh për punën me studentët dhe bëri përsëri jehonë këtu. U rekomandua përsëri të sigurohet që informacioni që ndërlidhet me suksesin e studentëve të jetë i gatshëm dhe që ai të jetë i disponueshëm për studentët në mënyrë publike. Ekipet e jashtme edhe një herë e përsëritën nevojën për një procedurë të përshtatshme të sigurimit të cilësisë në nivel programi në mënyrë që të sigurohet se vlerësimi i studentëve po bëhet në një mënyrë të paanshme dhe të përshtatshme.

Rekomandimet e EJ-së

1. Të vihet më shumë theks në përfshirjen e studentëve në hulumtime/kërkime; [Të mësuarit e studentëve]
2. Kur universiteti merr një licencë për zbuluesin e plagjiaturave, rekomandohet lartë që të kontrollohen të gjitha temat e masterit të dorëzuara më parë të paktën në tri vitet e fundit; [Integriteti akademik]
3. Monitoroni performancën akademike të studentëve në nivele lëndësh dhe programesh.[Të mësuarit e studentëve]
4. Rekomandohet që të posedoni softuer për zbulimin e plagjiaturës për t'u siguruar që puna e dorëzuar e studentëve është origjinale dhe nuk përmban plagjiatura. [Integriteti akademik]
5. Të themelohet një qendër ekzaminimi. Kjo do të garantojë cilësinë e vlerësimit të njohurive dhe do të eliminojë ndonjë paragjykim për animin e ligjëruesit në drejtim të studentëve të preferuar. [Procesi i SC-së]
6. Siguroni që kolegji të ketë komunikim të duhur me studentët në lidhje me;[Komunikimi]
7. Siguroni që orari i orëve të konsultimit të jetë i zyrtarizuar dhe i disponueshëm për të gjithë studentët, duke treguar lëndën, emrin e ligjëruesit, kohën, dhe vendin e konsultimeve. [Komunikimi]
8. Nuk ka asnjë
9. Promovoni të drejtat dhe detyrimet e studentëve në mesin e tyre. [Komunikimi]
10. Siguroni që keni siguruar dhe përdorni një softuer të përhershëm kundër plagjiaturës. [Integriteti akademik]
11. Nuk ka asnjë

6. Hulumtimi

Temat kryesore: Bursat e fakultetit, Prona intelektuale, Aktualiteti i kurrikulës, të Mësuarit e studentëve dhe Komunikimi

Fusha e Hulumtimit iu nënshtruar një shqyrtimi të hollësishëm nga ana e EJ-së, gjë që ka kuptim pas paraqitjes së dobët në fushën e Përmbajtjes së Procesit Arsimor. Nëse fakulteti nuk është i fortë në fushën e hulumtimit, bursa e tyre, e cila duhet të mbështet kurrikulën, do të mungojë dhe do të rezultojë në një performancë nën mesataren e studentëve, të matur sipas aftësive të tyre pasi që ata të kenë filluar të punojnë.

Shqetësimet e shprehura nga ekipet e jashtme përfshinin mënyrën se si fakultetet i prezantojnë arritjet e tyre për publikun dhe veçanërisht për studentët. Ndërkohë që shumica e rekomandimeve ishin të destinuara për vetë programet, ato janë të rëndësishme edhe për institucionet në përgjithësi. Publiku dhe studentët janë të prirur të shikojnë cilësinë e një institucioni në aspektin e produktivitetit të fakultetit të tij. Nëse arritjet e fakultetit nuk janë lehtësisht të disponueshme, apo (edhe më keq) nuk ekzistojnë, cilësia e vetë institucionit mund të vihet në pikëpyetje.

Për shkak se produktiviteti dhe bursa e fakultetit janë të ndërlidhura drejtpërdrejt me kurrikulën dhe me të nxënit e studentëve, ka disa rekomandime që e demonstrojnë këtë lidhje. Në veçanti, përfshirja e studentëve në mundësitë hulumtuese të fakultetit është një mënyrë e shkëlqyeshme për të përmirësuar kurrikulën dhe për të inkurajuar përfshirjen dhe interesin e studentëve në programin e

tyre studimor. Të mësuarit e zbatuar si ky u ofron studentëve mundësinë për të fituar përvojë praktike në karrierën e tyre të ardhshme. Bashkëpunimi i ngritur i pedagogëve dhe studentëve rrit gjithashtu edhe mundësitë për komercializimin dhe përfshirjen e sektorit privat.

Rekomandimet e EJ-së

1. Përfshini publikimet e personeli akademik në materialet e tyre mësimore [Bursa e fakultetit]
2. Zhvilloni politika për pronën intelektuale dhe paraqitni procedurat për komercializimin e ideve. [Prona intelektuale]
3. Zhvilloni politika dhe procedura për pronësinë e pronës intelektuale përkomercializimin e ideve të zhvilluara nga stafi dhe studentët [Prona intelektuale]
4. Angazhohuni me sektorin privat në projekte në kushte reciproke kërkimore.
5. Krijoni një dokument që rregullon dhe mbron pronën intelektuale të palëve të brendshme të interesit për të shmangur keqpërdorimin e informacionit (video, audio, vizual etj.) dhe shpërndarjen e pakontrolluar; [Prona intelektuale]
6. Siguroni që personeli mësimdhënës të përfshijë botimet e tyre shkencore në plan- programet përkatëse; [Bursa e fakultetit]
7. Inkurajoni, promovojnë, dhe mirëmbani vazhdimësinë e publikimeve shkencore. [Bursa e fakultetit]
8. Përcaktoni objektivat bazë dhe ato të aplikuara kërkimore bazuar në prioritetin e fushave të hulumtimit për programin dhe për fakultetin. [Bursa e fakultetit]
9. Integroni aplikimin e metodologjive hulumtuese/kërkimore në disa lëndë në secilin semestër gjatë gjithë kurrikulës. [Kurrikula valutë]
10. Zhvilloni metoda të vlerësimit të cilat mund vlerësojnë aftësitë kërkimore të studentëve me saktësi. [Të mësuarit e studentëve]
11. Zhvilloni një rregullore për temat e masterit e cila përcakton qasjet shkencore me cilësi të lartë, metodologjitë, dhe kërkesat në kuptim të praktikave të mira shkencore. [Të mësuarit e studentëve]
12. Ofroni politika të qarta për të përcaktuar së çfarë pranohet si hulumtim me cilësi të lartë, në pajtim me standardet ndërkombëtare dhe normat e vendosura në fushën e programit studimor. [Bursa e fakultetit]
13. Përcaktoni pritshmëri të qarta në lidhje me cilësinë e publikimeve shkencore në kushte të rishikimit me cilësi të lartë nga kolegët dhe në kuptim të standardeve të praktikës së mirë shkencore. [Bursa e fakultetit]
14. Përcaktoni dhe zbatoni masat operacionale për ngritjen e kapaciteteve hulumtuese/kërkimore në kuptim të burimeve financiare dhe njerëzore (p.sh. shkrimi i propozimeve, njohuria për skemat e financimit, marketingu për kontratën e hulumtimit). [Bursa e fakultetit]
15. Integroni hulumtimin/kërkimin, mësimdhënien dhe të nxënit në kuadër të konceptit didaktik të programit master. [Aktualiteti i kurrikulës]
16. Përcaktoni objektivat e kërkimit shkencor/aplikativ për programin e studimit. Gjatë përcaktimit të objektivave, duhet të ndahen burime të mjaftueshme financiare, logjistike dhe njerëzore për të arritur objektivat e propozuara të kërkimit; rekomandohet korniza SMART. [Aktualiteti i kurrikulës]
17. Rekomandohet sigurimi i një sistemi bonusi të diferencuar për publikimet e një niveli të caktuar cilësor . [Bursa e fakultetit]
18. Përveç publikimeve dhe konferencave, duhet të merren në konsideratë edhe instrumente të tjera të validimit të hulumtimeve/kërkimeve (p.sh. transferimi i teknologjisë) si dhe përfshirja e studentëve. [Bursa e fakultetit]

19. Stafi akademik duhet të inkurajohen të përfshijnë në mësimdhënien e tyre informacionin rreth aktiviteteve kërkimore dhe shkencore që lidhen me lëndët që ata i japin mësim dhe rreth zhvillimeve të tjera të rëndësishme kërkimore të fushës. [Bursa e fakultetit]
20. Duhet të përcaktohen procedura për komercializimin e ideve të zhvilluara nga stafi dhe studentët. [Prona intelektuale]
21. Një theks më i madh në lidhje me ndërkombëtarizimin do të rekomandohej për aktivitetet e hulumtimit/kërkimit. [Bursa e fakultetit]
22. Përcaktoni 3-5 objektiva shkencore ose aplikative kërkimore që mund të arrihen përmes burimeve ekzistuese në nivel të programit; [Aktualiteti i kurrikulës]
23. Zhvilloni një rregullore në nivel programi në lidhje me atë së çfarë pranohet si hulumtim me cilësi të larte, në pajtim me standardet ndërkombëtare dhe normat e vendosura në fushën e studimit të biznesit dhe menaxhmentit; [Aktualiteti i kurrikulës]
24. Përditësoni listën e publikimeve të stafit në faqen e internetit; krijoni një mekanizëm për përditësimin e listës në baza vjetore; [Komunikimi]
25. Monitoroni produktivitetin hulumtues/kërkimor të stafit akademik të përfshirë në program. [Bursa e fakultetit]

7. Infrastruktura dhe Burimet

Temat kryesore: Plani i brendshëm financiar, Biblioteka/informacioni i studentëve, Biblioteka, Objektet

Në këtë fushë, shqetësimet kryesore i përkisnin zhvillimit dhe përdorimit të një plani të brendshëm financiar, zgjerimit të burimeve për studentët, veçanërisht nëpërmjet bibliotekës, asaj fizike dhe online, si dhe në gjuhën e duhur. Së fundmi, pati shqetësim për sigurimin e disponueshmërisë së objekteve që janë të qasshme për të gjitha studentët.

Rekomandimet e EJ-së

1. Zhvillimi i një plani të brendshëm financiar për përdorimin e burimeve të alokuara për Fakultetin Ekonomik. [Plani i brendshëm financiar]
2. Posedimi i një buxheti për programin i cili përfshin financat për ndërkombëtarizimin, aktivitetet e studentëve, fondet e bibliotekës, zhvillimin profesional të stafin akademik. [Plani i brendshëm financiar]
3. Zhvillimi i një plani të brendshëm financiar për përdorimin e burimeve të alokuara për Fakultetin Ekonomik për secilin program. [Plani i brendshëm financiar]
4. Siguroni që në dhomat e leximit të ketë literaturë të mjaftueshme dhe të përditësuar për studentët dhe për dhënien me qira. [Biblioteka/informacioni i studentëve]
5. Përditësoni literaturën në gjuhën amtare (përkrahni stafin akademik për të publikuar libra ose shënime të lëndëve). [Biblioteka/informacioni i studentëve]
6. Zgjeroni dhe përditësoni materialet e studimit për të kapur njohuritë më të fundit në këtë fushë. [Biblioteka/informacioni i studentëve]
7. Ofroni literaturë të përshtatshme në të lëminë e lëndës së ndërmarrësisë, duke përfshirë literaturën në gjuhën Angleze. [Biblioteka/informacioni i studentëve]
8. Qasja relevante në revistat nga lëmia e ndërmarrësisë. [Biblioteka]

9. Themelimi i një biblioteke digjitale – Ofrimi i më shumë librave elektronikë. [Biblioteka]
10. Hartoni një plan më të detajuar që tregon nëse dhe se si i merr parasysh zhvillimi i programit nevojat e palëve të interesit dhe rezultatet e matjeve të cilësisë për të siguruar qëndrueshmëri. [Plani i brendshëm financiar]
11. Siguroni ulëse të mjaftueshme në dhomat e leximit dhe numër të mjaftueshëm të ulëseve në dhomat e punës në grupe(45 vende për secilin lloj të dhomës). [Objektet]
12. Programi, menaxhmenti i fakultetit dhe institucionit duhet të marrin në parasysh në mënyrë të plotë nevojat e studentëve me nevoja të veçanta dhe t’ia përshtatin kampuset nevojave të tyre fizike. [Objektet]

Përmbledhje: Rekomandimet e Raportit Përfundimtar të Ekipit të Jashtëm

Ndërkohë që shumë nga temat kryesore për secilën nga shtatë fushat ishin specifike për atë fushë, kishte disa tema që u shfaqën nën komentet e EE për më shumë se një fushë. Komunikimi ndaj publikut dhe studentëve u shfaq në pesë nga shtatë standardet, qoftë nëse ishte fjala për komunikimin e misionit të programit studentëve dhe publikut, komunikimin e kredencialeve dhe bursave të fakultetit, komunikimin e pritshmërive të integritetit akademik, etj., ekipet e jashtme u interesuan për mungesën e komunikimit konsistent të shumë proceseve të përfshira në programet të cilët ata i rishikuan.

Të pasurit e një procesi të qëndrueshëm dhe të komunikuar mirë të sigurimit të cilësisë dhe përdorimi i tij për të përmirësuar të nxënit e studentëve përfshinte dy temat vijuese të cilat shfaqen më së shpeshti (në tre fusha të veçanta secila). Përfshirja e palëve të interesit në proceset e programit, integriteti akademik dhe aktualiteti i kurrikulës secila u shfaq në të paktën dy standarde të veçanta. Mbivendosja e standardeve në fusha të shumta mund të jetë adresuar në rishikimin e fundit të *Standardeve për Vlerësim dhe Ri/akreditim*, por një shqyrtim i rekomandimeve sugjeron se këto fusha në veçanti mund të jenë prioritetet për ndonjë nga mundësitë e ardhme arsimore/trajnuese që ofrohen për institucionet e arsimit të lartë.

Vrojtimet Përfundimtare

Agjencia e Kosovës për Akreditim ofron udhëzime dhe instruksione të fuqishme për institucionet e arsimit të lartë në fushën e ri/akreditimit të programeve studimore si në institucionet publike ashtu edhe në ato private.

Disponueshmëria e një shablloni të vetëvlerësimit për përdorim në përgatitjen e akreditimit të programeve studimore si dhe një rishikim i kohëve të fundit i Standardeve për Vlerësimin e Programeve të Studimit është një shembull se përmirësimi i vazhdueshëm është një vlerë e modeluar e kësaj agjencie. Çfarëdo rishikimi i vetëvlerësimeve apo raporteve të kryera të akreditimit të programeve të studimit më herët nuk ka qenë prioritet për AKA-n, kryesisht për shkak të personelit. Pritet që me ndryshimet në organigram të cilat priten të ndodhin, kjo të ndryshojë me stafin që është i përkushtuar për analiza dhe rishikime. Shumë nga trendet e identifikuara përmes këtij raporti ka të ngjarë të zbulohen në baza të rregullta dhe të adresohen me shpejtësi. Krijta e personelit të AKA-së do t'i mundësojë agjencisë të monitorojë më nga afër si RVV-të, ashtu edhe Raportet Përfundimtare, për të ruajtur cilësinë institucionale dhe programore.

Për më tepër, përdorimi i digjitalizimit dhe automatizimit do të ndihmojë në identifikimin e gjërave të përbashkëta në të dyja si në pikat e forta ashtu edhe në dobësitë të cilat mund të zbulohen përmes akreditimit të programit studimor. Përfshirja etreguesve specifikë të performancës në projektin e digjitalizimit mund të mundësojë krahasimin dhe vërejtjen e modeleve që dalin në pah në pikat specifike të të dhënave duke grumbulluar të dhënat e siguruar përmes raporteve individuale.

Kjo do t'i mundësojë agjencisë që të shënjestrojë më shpejt mangësitë që janë vënë re në vlerësimin e programit studimor.

Të poseduarit e personelit për të shqyrtuar si RVV-të ashtu edhe Raportet Përfundimtare në një kohë të duhur do të lejojë* probleme të konsistencës në shkrimin e këtyre raporteve që u vunë re në një numër të vogël të shqyrtuar në këtë analizë. Raportit përfundimtar të institucionit privat për vitin 2022 i mungonin rezultati/pikët individuale të standardeve që pengonte një përfaqësim real se sa e mirë ka qenë performanca e këtij institucioni. Kur këto probleme të ketë qenë e mundur të korrigjohen shpejt, agjencia do të mbledhë të dhëna më të sakta dhe institucioni do të ketë një ide më të qartë për saktësinë e cila nevojitet të sigurohet në lidhje me standardet.

Kjo analizë tematike shqyrtoi vetëm një program të vetëm studimor, megjithëse përmes raporteve të gjashtë institucioneve të ndryshme. Përderisa kjo mostër e vogël tregon disa fusha të përbashkëta ku mund të punohet drejt përmirësimit të programeve studimore. Ka shumë gjasa që pasi që një shqyrtim i një shkallë më të gjerë i të gjitha programeve studimore në ardhje të ketë filluar, mangësi të ngjashme do të dalin në sipërfaqe. Pasi që ato dobësi të përbashkëta jenë dokumentuar, agjencia mund të fillojë të krijojë një plan për adresimin e tyre në një format arsimor.

**Shënim i përkthyesit: Teksti si në dokumentin original.*

Referencat

Agjencia e Kosovës për Akreditim dhe Sigurimi i Cilësisë në Arsimin e Lartë në Kosovë

Manuali i Akreditimit i AKA-s

Raportet e Vetë-Vlerësimit të Programit (6), të ofruara nga AKA

Raportet e Ekipit të Jashtëm (6), të ofruara nga AKA